

FYBA-II-SEPT-ATKT-2023-C.S.

Time: 02 hrs 30 min

Max. Marks. 80

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 **Write short notes on: (ANY FOUR)** [20]

- A) Features of Indian English
- B) Appropriacy in the use of English.
- C) Characteristics of Non-verbal communication
- D) Elevator pitch
- E) ICT and the use of English
- F) Modes of Interview

Q.2 **Read the passage and answer the questions that follow:**

The Secretary, being the chief executive of the company, is a medium of communication between the directors on the one hand and the members, creditors, debenture-holders on the other hand. He receives varied types of enquiries from members. Members may write to him to get information in respect of the prospects of the company, the proposed rate of dividend, change in the composition of directors or the proposed expansion of the business activities of the company. In dealing with this type of correspondence the secretary should be firm but tactful. He should courteously refuse to oblige, pointing out that in the interests of the company as a whole such requests cannot be entertained.

While the secretary is duty bound not to give out secret information he is required to be prompt in supplying permissible information to the members. He should notify the dividend payable as soon as it is declared by the board of directors and the members at a General Meeting. He should also help members in effecting a transfer of shares. He should promptly attend to complaints from members about dividends being sent to wrong addresses or non-receipt of notices of meetings. It is also part of his work to issue circulars, booklets, pamphlets and reports to the members. This literature should contain information about the progress of the company. As a public relations man he should enhance the popularity of the company by giving courteous, pleasing and prompt replies. When the occasion arises he should be able to convince the members that the management of the company always takes a decision in the best interests of the members.

- A) With whom does the secretary deal? [01]
- B) What information do members usually seek from the secretary? [02]
- C) What Qualities should the efficient secretary possess? [03]
- D) Apart from replying to members should the secretary perform any other functions? [03]
What are these functions?
- E) Use three adjectives of your own (not given in the passage) to describe a secretary. [02]
- F) "While the secretary is duty bound not to give out secret information, he is required to be prompt in supplying permissible information" Rewrite the sentence using "however". [02]

(P.T.O)

FYBA-II-SEPT-ATKT-2023-C.S.

- G) Which of the following words describe the tone and style of the passage? [01]
i) Literary ii) Sarcastic
iii) Informative iv) Assertive
- H) Which of the following titles would you consider apt for this passage? [01]
i) The duties of the secretary ii) The company and the secretary
iii) The chief executive iv) The modern organization
- I) The secretary is the medium of communication between _____ While the secretary is bound not to _____ he is required to be prompt in _____ . [02]
- J) Make Noun forms of the given words: [03]
i) Communicate ii) Progress
iii) Manage iv) Inform
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following questions:** [20]
- A) Prepare a draft of a Mock Interview to be conducted for a candidate who is expected to attend an Interview for entry in to MA program. [A panel of three experts are expected to Interview the candidate].
- B) Compose a Group Discussion on “Careers in English”.
- C) The NSS volunteers of your college want to stage a skit on ‘Women Empowerment’ on the Occasion of International Women’s Day. Draft a skit with a minimum of three characters.
- Q.4 A) **Draft a report on ANY ONE of the following:** [08]
i) A Tree plantation drive has been organized in your colony. Write a report on the drive which you have witnessed yourself.
ii) Draft a Newspaper report on the harmful effects of Junk food on young children.
- B) Write a personal essay highlighting an occasion when you thought you would fail, but you succeeded. [07]
- C) Complete the story based on the outline given below: [05]
Once famine struck _____ a dog was starving _____ goes to a foreign land _____ found a open door _____ enters _____ finds lot of food _____ ate to his heart’s content _____ came out _____ seen by other dogs _____ chased and bitten _____ returns to his famine struck village _____ other dogs enquired about foreign land _____ dog says, “There’s lots of food but your own kith and kin will torment you to death _____ .

ଓଡ଼ିଆ

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-ECONOMICS-I

Time: 03 hrs

Max Marks.100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) Figures to the **right** indicate **full marks**
उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात
- 3) **Draw neat Diagrams and give examples** wherever necessary.
सुबक आकृत्या काढा आणि आवश्यक तेथे उदाहरणे द्या.
- 4) Use of **simple calculator** is allowed.
साध्या गणकयंत्राचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

Q.1

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) i) Explain the following concepts:
a. Total Product (TP)
b. Average Product (AP)
c. Marginal product (MP)
ii) Complete the following table:

Variable Input	Total Product (TP)	Average Product (AP)	Marginal Product (MP)
1	30		
2	80		
3	120		
4	140		
5	140		
6	120		

- i) खालील संकल्पना स्पष्ट करा:
a. एकूण उत्पादन (TP)
b. सरासरी उत्पादन (AP)
c. सीमांत उत्पादन (MP)
ii) खालील तक्ता पूर्ण करा:

बदलते आदान (Variable Input)	एकूण उत्पादन (TP)	सरासरी उत्पादन (AP)	सीमांत उत्पादन (MP)
१	३०		
२	८०		
३	१२०		
४	१४०		
५	१४०		
६	१२०		

(P.T.O)

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-ECONOMICS-I

- B) Explain the laws of returns to scale with the help of suitable diagram.
योग्य आकृतीच्या सहाय्याने प्रमाण फलाचा नियम स्पष्ट करा.
- C) Explain the concept of isoquant. Describe in detail any three properties of isoquants?
समउत्पादन वक्राची संकल्पना स्पष्ट करा. कोणत्याही तीन गुणधर्मांचे तपशीलवार वर्णन करा?

Q.2

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Total fixed cost schedule of a firm is given below. From this derive the TFC, TVC, AFC, AVC, AC and MC.

Units	0	1	2	3	4	5
TC	30	50	60	81	118	180

एका फर्मच्या निश्चित खर्चाचे परिशिष्ट खालील प्रमाणे आहे. यातून TFC, TVC, AFC, AVC, AC आणि MC मिळवा.

युनिट्स	०	१	२	३	४	५
टीसी	३०	५०	६०	८१	११८	१८०

- B) Explain the relationship between AC and MC.
AC आणि MC यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- C) What is revenue? Bring out the relationship between TR, AR and MR under imperfect competition.
प्राप्ती म्हणजे काय? TR, AR आणि MR मधील संबंध अपूर्ण स्पर्धेच्या अंतर्गत स्पष्ट करा.

Q.3

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Explain the determination of wage rate with demand for and supply of labour.
मजुरांची मागणी आणि पुरवठा यासह मजुरीचे दर निश्चित करा.
- B) Marginal theory of productivity
उत्पादकतेचा सीमांत सिद्धांत
- C) Knight's theory of risk and uncertainty
जोखीम आणि अनिश्चिततेचा नाइटचा सिद्धांत

Q.4

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Derive short-run equilibrium of a firm with excess profit, normal profit and shut down point under the perfect competition.
परिपूर्ण स्पर्धा अंतर्गत पेढीचा अल्पकालीन समतोल, जास्त नफा, सामान्य नफा आणि पेढी बंद स्थिति बिंदू स्पष्ट करा.

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-ECONOMICS-I

- B) What is monopoly and what are its features?
मक्तेदारी म्हणजे काय आणि त्याची वैशिष्ट्ये काय आहेत?
- C) Read the paragraph below and answer the following questions:
In The Mumbai market, there are different brands of Talcum powder. Each brand differentiates itself in a variety of ways. Each producer attempts to acquire a large share of market.
- i. Identify the type of market form of Talcum Powder in Mumbai.
ii. How are the products differentiated?
खालील परिच्छेद वाचा आणि त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे द्या:
मुंबईच्या बाजारपेठेत टॅल्कम पावडरचे विविध ब्रँड आहेत. प्रत्येक ब्रँड स्वतःला विविध प्रकारे वेगळे करते. प्रत्येक उत्पादक बाजाराचा वाटा मोठ्या प्रमाणात मिळवण्याचा प्रयत्न करतो.
i मुंबईतील टॅल्कम पावडरचा बाजार प्रकार ओळखा.
ii उत्पादनांमध्ये फरक कसा केला जातो?

Q.5

Write short notes on ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीप लिहा:

- A) Producer's equilibrium
उत्पादकाचा समतोल
- B) Fixed and variable cost
स्थिर आणि बदलता खर्च
- C) Types of innovation
नवसंयोजनाचे प्रकार
- D) Wastage under monopolistic competition
मक्तेदारी स्पर्धा अंतर्गत अपव्यय

ॐ१००१००१

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-FC-II

Time: 02 hrs 30 min

Max. Marks. 75

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

- Q.1 A) **Choose the right alternative: (ANY EIGHT)** [08]
योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही आठ)
- i) _____ is the process of selling government equity in PSU to private parties.
A) Privatization B) Liberalization
C) Globalization D) Disinvestment
_____ ही सार्वजनिक क्षेत्रातील आस्थापनांमधील (PSU)मधील सरकारी गुंतवणूक खाजगी पक्षांना विकण्याची प्रक्रिया आहे.
A) खाजगीकरण B) उदारीकरण
C) जागतिकीकरण D) निर्गुंतवणूक
- ii) As per the New Industrial Policy, 1991, at present there are only _____ industries reserved for public sector.
A) three B) four
C) five D) six
नवीन औद्योगिक धोरण, 1991 नुसार, सध्या सार्वजनिक क्षेत्रासाठी फक्त _____ उद्योग राखीव आहेत.
A) तीन B) चार
C) पाच D) सहा
- iii) The UDHR consists of a preamble and _____ articles highlighting human rights and freedom entitled to everyone in the world.
A) 15 B) 20
C) 25 D) 30
सार्वत्रिक मानवी हक्क घोषणापत्रात प्रस्तावना आणि _____ लेख आहेत ज्यात मानवी हक्क आणि जगातील प्रत्येकाला असलेले स्वातंत्र्य प्रामुख्याने वर्णिले आहे.
A) १५ B) २०
C) २५ D) ३०
- iv) _____ prohibits the state from discriminating against any individual or group of individuals.
A) Article 16 B) Article 21
C) Article 14 D) Article 15
_____ राज्याला कोणत्याही व्यक्ती किंवा व्यक्तींच्या गटाशी भेदभाव करण्यापासून प्रतिबंधित करतो.
A) अनुच्छेद 16 B) अनुच्छेद 21
C) अनुच्छेद 14 D) अनुच्छेद 15
- v) _____ of the following factor is not abiotic in nature.
A) Climate B) Vegetation
C) Geology D) Light
खालील घटकांपैकी _____ निसर्गात अजैविक नाही
A) हवामान B) वनस्पती
C) भूविज्ञान D) प्रकाश
- vi) A step in the food chain is called as _____.
A) energy level B) stage
C) trophic level D) consumption level

(P.T.O)

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-FC-II

अन्नसाखळीतील एका पायरीला _____ म्हणतात.

- A) ऊर्जा पातळी B) स्टेज
C) ट्रॉफिक पातळी D) वापर पातळी

vii) _____ arises when goal directed behavior is blocked or thwarted.

- A) Stress B) Anger
C) Frustration D) Violence

जेव्हा लक्ष्य निर्देशित वर्तन अवरोधित केले जाते किंवा अयशस्वी होते तेव्हा _____ निर्माण होतो.

- A) ताण B) राग
C) निराशा D) हिंसा

viii) _____ is a situation in which two or more parties feel themselves in opposition.

- A) Conflict B) Anger
C) Frustration D) Violence

_____ ही एक अशी परिस्थिती आहे ज्यामध्ये दोन किंवा अधिक पक्ष स्वतःला विरोधी वाटतात.

- A) संघर्ष B) राग
C) निराशा D) हिंसा

ix) Maslow originally identified _____ set of needs.

- A) two B) three
C) seven D) five

मास्लोने मुळात _____ गरजांचा संच ओळखला

- A) दोन B) तीन
C) सात D) पाच

x) _____ is the submission of a disputed matter to an impartial person.

- A) Arbitration B) Negotiation
C) Confrontation D) Mediation

_____ म्हणजे विवादित प्रकरण निष्पक्ष व्यक्तीला सादर करणे.

- A) लवाद B) वाटाघाटी
C) संघर्ष D) मध्यस्थी

B) **State whether the following statements are TRUE or FALSE: (ANY SEVEN)**

[07]

खालील विधाने सत्य की असत्य आहेत हे सांगा (कोणतेही सात)

- i) Liberalization implies free flow of goods and services, capital, technology rather than developing indigenous technology.
उदारीकरण म्हणजे स्वदेशी तंत्रज्ञान विकसित करण्याऐवजी वस्तू आणि सेवा, भांडवल, तंत्रज्ञान यांचा मुक्त प्रवाह.
- ii) Rural to urban migration is more common developed countries.
ग्रामीण ते शहरी स्थलांतर विकसित देशांमध्ये अधिक आहे.
- iii) The fundamental rights are enforceable by courts, subject to certain restrictions.
काही निर्बंधांच्या अधीन राहून मूलभूत अधिकार न्यायालयांद्वारे लागू करण्यात आले आहेत.
- iv) Article 22 of Indian Constitution abolishes untouchability.
भारतीय राज्यघटनेतील कलम 22 अस्पृश्यता नाहीसे करते.
- v) Natural environment provides renewable sources of energy.
नैसर्गिक वातावरण उर्जेचे अक्षय स्त्रोत प्रदान करते.
- vi) Sustainable development has three components: environment, society and economy.
शाश्वत विकासाचे तीन घटक आहेत: पर्यावरण, समाज आणि अर्थव्यवस्था
- vii) School is the secondary agent of socialization.
शाळा हे समाजीकरणाचे दुय्यम अभिभावक आहे.

(P.T.O)

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-FC-II

- viii) Competitive environment is a background stressor.
स्पर्धात्मक वातावरण हा अदृश्य ताण देणारा घटक आहे.
- ix) Causes of stress are same for every individual.
तणावाची कारणे प्रत्येक व्यक्तीसाठी सारखीच असतात.
- x) Cycling helps in reducing stress.
सायकल चालविण्यामुळे ताण कमी होतो.
- Q.2 A) Write a detailed note on impact of globalization on agriculture. [15]
जागतिकीकरणाचा शेतीवर होणारा परिणाम सविस्तर मांडा.
OR
- B) Describe the impact of globalization and privatization on employment opportunities in India. [15]
जागतिकीकरण आणि खाजगीकरणाचा भारतातील रोजगार संधींवर होणारा परिणाम वर्णन करा.
- Q.3 A) Define human rights and discuss the origin and evolution of human rights from ancient to modern period. [15]
मानवी हक्कांची व्याख्या करा आणि मानवी हक्कांची उत्पत्ती आणि उत्क्रांती बाबत प्राचीन काळापासून आधुनिक काळापर्यंत चर्चा करा.
OR
- B) Write a detailed note on UDHR. [15]
(UDHR)सार्वत्रिक मानवी हक्क घोषणापत्रावर तपशीलवार नोट लिहा.
- Q.4 A) Explain the concept of environment and ecology and their interconnectedness. [15]
पर्यावरणशास्त्र आणि पारिस्थितिकी संकल्पना आणि त्यांचे परस्परसंबंध स्पष्ट करा.
OR
- B) Discuss impact of environmental degradation on human life. [15]
पर्यावरणाच्या न्हासाचा मानवी जीवनावर होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.
- Q.5 A) Describe the Maslow's need hierarchy and explain characteristics of self – actualized person. [15]
मास्लोच्या गरजांच्या श्रेणीचे वर्णन करा आणि स्वयं-वास्तविक व्यक्तीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
OR
- B) **Write short notes on ANY THREE of the following:** [15]
खालीलपैकी कोणत्याही तीनवर लिहा:
- i) Problem of migration.
स्थलांतराची समस्या.
- ii) Concept of Privatization.
खाजगीकरणाची संकल्पना.
- iii) Types of conflicts for choice.
निवडीसाठी संघर्षाचे प्रकार.
- iv) Components of sustainable development.
शाश्वत विकासाचे घटक.
- v) Strategies of stress management.
तणाव व्यवस्थापनाच्या पद्धती.

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-HISTORY-I

Time: 03 hrs

Max Marks.100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Examine the contribution of Raja Ram Mohan Roy in the socio-religious reform movement.
राजा राम मोहन रॉय यांचे सामाजिक-धार्मिक सुधारणा चळवळीतील योगदान तपासा.
- B) Investigate the role of Jyotiba Phule in the reform movement.
जोतिबा फुले यांची सुधारणा चळवळीतील भूमिका तपासा.
- C) Were the socio-religious reform movements successful? Write your views with its impact.
सामाजिक-धार्मिक सुधारणांच्या चळवळी यशस्वी झाल्या का? त्याच्या प्रभावासह तुमची मते लिहा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Review the various policies of the British in regularising the Indian education system.
भारतीय शिक्षण व्यवस्थेच्या नियमितीकरणातील ब्रिटिशांच्या विविध धोरणांचा आढावा घ्या.
- B) Mention the press literature in the regional languages.
प्रादेशिक भाषांमधील पत्रकार साहित्याचा उल्लेख करा.
- C) Examine the development of road and rail transport during the British rule.
ब्रिटिश राजवटीत रस्ते आणि रेल्वे वाहतुकीच्या विकासाचे परीक्षण करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Critically examine the Rayatwari Revenue Settlement.
रयतवारी महसूल सेटलमेंटचे गंभीरपणे परीक्षण करा.
- B) Explain the concept and nature of the Drain Theory.
ड्रेन थिअरीची संकल्पना आणि त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- C) Do you agree with the theory of Deindustrialization? Which large scaled industries flourished during the British times.
निर्औद्योगीकरणच्या सिद्धांताशी तुम्ही सहमत आहात का? ब्रिटिशांच्या काळात कोणत्या मोठ्या उद्योगांची भरभराट झाली.

(P.T.O)

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-HISTORY-I

- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Review the social conditions of women during the nineteenth century in India.
एकोणिसाव्या शतकातील भारतातील स्त्रियांच्या सामाजिक परिस्थितीचा आढावा घ्या.
- B) How were Dalits oppressed in the Indian society?
भारतीय समाजात दलितांवर कसे अत्याचार झाले?
- C) Describe the various tribal movements in India.
भारतातील विविध आदिवासी चळवळींचे वर्णन करा.

- Q.5 **Write short notes on ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीप लिहा:
- A) Arya Samaj
आर्य समाज
- B) Postal and Telegraphic communication
पोस्टल आणि संदेश दळणवळण
- C) Commercialization of Agriculture
शेतीचे व्यापारीकरण
- D) Role of women in the Indian Freedom Movement
भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील महिलांची भूमिका

७३००१०२

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-MARATHI

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

- सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ काव्यरंग या काव्यसंग्रहाचा आढावा घ्या. [१५]
किंवा
कवितेची संकल्पना आणि स्वरूप स्पष्ट करून तुम्ही अभ्यासलेल्या कवितांची चर्चा करा.
- प्र.२ "नव्वदोतरी जाणीव", असलेल्या कवितांचा तुम्ही अभ्यासलेल्या कवितांच्या अनुषंगाने चर्चा करा. [१५]
किंवा
"स्त्री जाणीव" असलेल्या कवितांचा आढावा घ्या.
- प्र.३ टिपा लिहा: (कोणत्याही दोन) [२०]
१) तिचं बाई होत जाणं
२) जाणीव
३) तसं घराचं छप्पर मी
- प्र.४ पुढीलपैकी कोणतीही एक जाहिरात वर्तमानपत्रासाठी तयार करा. [१०]
१) तुमच्या आवडत्या चित्रपटाची जाहिरात
२) बांधकाम व्यवसायाची जाहिरात किंवा अंगाला लावायचा साबण
- प्र.५ तुम्ही रहात असलेल्या सोसायटीचा वार्षिक अहवाल तयार करा. [१०]
किंवा
कवी कुसुमाग्रज वाचनालयाचा वार्षिक सर्वसाधारण सभेची सूचना करणारे इतिवृत्त लिहा.
- प्र.६ पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा: [१०]
१) युग विज्ञानाचे
२) राष्ट्रीय एकात्मता
३) माध्यमांचे बदलते स्वरूप (वर्तमान पत्र, टिव्ही)
४) माझा आवडता संत

(P.T.O)

प्र.७

पुढील उतारा वाचून विचारलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

[१०]

'राळेगण सिद्धी' हे नाव कानावर पडले की, लगेच आपल्यासमोर उभे राहतात ते भ्रष्टाचारांचे कर्दनकाळ अण्णा हजारे. जशी विठ्ठलाच्या नामगजराने गजबजलेली पंढरी सर्व परिचित आहे, तशीच भारतातील नवतरुणांच्या मनात बसलेली पंढरी म्हणून 'राळेगण सिद्धी' या गावाचे नाव पुढे आले आहे. अण्णांनी एखादे आंदोलन करण्याची घोषणा करण्याचा अवकाश की, लगेच या पंढरीकडे भ्रष्टाचारमुक्तीसाठी आसुसलेल्या भक्तांचे पाय ओढ घेतात.

अशा या 'राळेगण सिद्धी' गावात पाऊल ठेवले की, मन प्रसन्न होऊन जाते. आदर्श गाव कसे असावे याचा जणू वस्तुपाठच मिळतो. दुष्काळाने होरपळणा-या पारनेर तालुक्यात हिरवाईने नटलेला हा गाव पाहून मन थक्क होते. रस्त्याच्या कडेला रांगेत लावलेली व जोपासलेली झाडे, कोठेही रस्त्यावर कचरा किंवा घाण दिसणार नाही अशी स्वच्छता, गावाच्या बाहेर पावसाचे पाणी वाहून जाऊ नये म्हणून केलेली गावतळी व त्याभोवतालची झाडी, पावसाच्या पाण्याच्या प्रत्येक थेंबास साठविण्याचे केलेले नियोजन, व्यसनाधिनता प्रसवू नये म्हणून सर्वच गावकऱ्यांना विश्वासात घेऊन घेतलेली 'व्यसनमुक्तीची शपथ', नापासांनाही आधार देणारी शाळा, कार्यकत्यांची लगबग, भेटण्यास येणाऱ्या लोकांना मार्गदर्शन करणारी शांतशितल मूर्ती अण्णा हजारे! असे हे दृश्य पाहून मन हरखून जाते. अत्यंत कष्टपूर्वक व जिद्दीने या गावाची बांधणी झाल्यासारखे वाटते. यामागे असंख्य कार्यकत्यांचे योगदान, अण्णांची तळमळ व परिश्रम, गावाचा एकोपा व नियोजनपूर्वक विकास ह्याच बाबी कारणीभूत आहेत.

- प्र.१ 'राळेगण सिद्धी' हे कोणत्या कारणाने प्रसिद्धीस आले आहे?
- प्र.२ या गावाचा विकास कोणकोणत्या गोष्टींमुळे झाला आहे?
- प्र.३ 'राळेगण सिद्धी' ला पंढरी असे म्हणणे संयुक्तिक वाटते का?
- प्र.४ ग्रामविकासासाठी कोणत्या गुणांची आवश्यकता आहे?
- प्र.५ उताऱ्याला योग्य शिर्षक घा.

प्र.८

पुढील उताऱ्याचा सारांश लिहा:

[१०]

भारताच्या बहुतेक विभागांचे हवापाणी असे आहे, की वस्त्रप्रावरण फारसे नसले तरी चालते, घरेही अगदी तुटपुंजी असली तरी तेवढा निवारा पुरतो व अशा भूमीवर प्रजोत्पादनाची प्रयोगशाळाच जणू स्थापन झाली. इंग्रजांच्या राज्यस्थापनेपासून आतापर्यंत भारताची भूमी तितकीच राहिली नव्हे, फाळणीमुळे संकोचच पावली आणि प्रजा मात्र दुप्पट झाली. कोणालाही ती फार झाली असे वाटत नाही, वाटत असले तरी कोणीही तसे बोलत नाही. कारखानदारांना वाटते, जेवढी जास्त लोकसंख्या तेवढी मजुरांची संख्या जास्त व पगार कमी. हिंदूंना वाटते मुसलमान वाढत आहेत, आम्ही का नको ? रोमन कॅथॉलिकांनी तर जास्तीत जास्त प्रजोत्पत्ती करून जगच व्यापण्याचा चंग बांधला आहे; त्यांच्या सर्व भाषांतील वर्तमानपत्रांतून व मासिकांतून मोठ्या कुटुंबाचे फायदे वर्णन करणारे लेख येत असतात. मजूर पुढाऱ्यांना वाटते, जितकी खायला तोंडे जास्त तितकी उपासमार जास्त, जितकी उपासमार जास्त तितकी अशांतता व क्रांतीची बीजे पेरण्यास योग्य भूमी; म्हणून तेही लोकसंख्येबद्दल बोलत नाहीत. शिवाय, लोकशाहीच्या काळात एका माणसाला एक मत असते व ते आंधळ्या, लुळ्या, रोगी, मरणप्राय माणसाचे असले तरी त्याची किंमत एकाच मताची. म्हणून निरनिराळ्या पक्षांना व

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-MARATHI

धर्माना आपल्या पक्षाची, धर्माची वा जातीची लोकसंख्या जास्तीत जास्त हवी असते. चालत्या प्रेतांनी मते दिली तरी त्यांना चालेल, पण ती मिळावीत ही त्यांची धडपड. कोणी अधिक धान्य पिकवा सांगते, कोणी धान्याची भीक मागत जगभर हात पसरते, कोणी सभासभांतून ब्रह्मचर्याची तोड सुचवितात आणि इकडे जीवोत्पादन झपाट्याने होतच आहे.

अन्नरसाचा क्षीरसागर आटत चालला आहे, अर्धपोटी जीवांचे त्राण नाहीसे होत चालले आहे. भारताच्या असंख्य तोंडात घास भरवील असे कोणाही राष्ट्राचे आज सामर्थ्य नाही. क्षीरसमुद्र आटला की बहुतेक जीव तडफडून मरतील. असंख्य मद्यांनी खतावलेल्या भूमीवर परत जोरात अन्नोत्पादन होईल. अल्पस्वल्प राहिलेल्या जीवांना परत जगण्यावाढण्याला योग्य परिस्थिती मिळेल व परत नव्याने प्रजोत्पादनाचा प्रयोग सुरू होईल.

ॐ१०•१०१२

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-PHILOSOPHY-I

Time: 03 hrs

Max Marks.100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
3) Each question carries equal marks.
प्रत्येक प्रश्नाला समान गुण आहेत.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Comment on Epicurean philosophy of hedonistic egoism.
हेडोनिस्टिक अहंकाराच्या एपिक्युरियन तत्त्वज्ञानावर टिप्पणी करा.
- B) Elaborate on Thomas Hobbes's theory of psychological egoism.
थॉमस हॉब्सच्या मनोवैज्ञानिक अहंकाराच्या सिद्धांतावर विस्तृतपणे सांगा.
- C) What is Ayn Rand's stand on ethical egoism? Give your views on the same.
नैतिक अहंकाराबद्दल आयन रँडची भूमिका काय आहे? त्यावर तुमची मते मांडा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) What do you understand by empiricism? Comment on David Hume's position in altruistic ethics from an empiricist's perspective.
अनुभववाद म्हणजे काय? अनुभववादी दृष्टीकोनातून परोपकारी नीतिशास्त्रातील डेव्हिड ह्यूमच्या स्थानावर टिप्पणी करा.
- B) Discuss the four moral sanctions as given by Jeremy Bentham with relevant examples from your understanding.
जेरेमी बेन्थमने दिलेल्या चार नैतिक निर्बंधांची तुमच्या समजुतीतील संबंधित उदाहरणांसह चर्चा करा.
- C) Differentiate between hypothetical and categorical imperative from Kantian perspective.
कांतियन यांच्या दृष्टीकोनातून काल्पनिक आणि स्पष्ट अत्यावश्यक यांच्यात फरक करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Elaborate on St. Augustine's moral theory of happiness.
सेंट ऑगस्टीनच्या आनंदाच्या नैतिक सिद्धांतावर विस्तृतपणे सांगा.
- B) Write a note on Carol Gilligan's feminist ethics of care.
कॅरोल गिलिगनच्या काळजीच्या स्त्रीवादी नैतिकतेवर एक टीप लिहा.
- C) What do you understand by existential ethics? Discuss Jean Paul Sartre's contribution on the same.
अस्तित्वात्मक नैतिकतेद्वारे तुम्हाला काय समजते? यावर जीन पॉल सार्त्र यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Why is retributive theory of punishment considered the most satisfying of all theories?
शिक्षेचा प्रतिशोधात्मक सिद्धांत हा सर्व सिद्धांतांपैकी सर्वात समाधानकारक का मानला जातो?
- B) Give your views on capital punishment.
फाशीच्या शिक्षेबद्दल तुमचे मत मांडा.

(P.T.O)

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-PHILOSOPHY-I

- C) Critically analyze preventive or deterrent theory of punishment.
शिक्षेच्या प्रतिबंधात्मक किंवा प्रतिबंधक सिद्धांताचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.

Q.5 Write short notes on ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीप लिहा:

- A) Social contract
सामाजिक करार
- B) Types of Hedonism
हेडोनिझमचे प्रकार
- C) Carol Gilligan's three stages of morality
कॅरोल गिलिगनच्या नैतिकतेचे तीन टप्पे
- D) Reformative theory of punishment
शिक्षेचा सुधारात्मक सिद्धांत

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-POL. SCIENCE-I

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Explain the important features of the centre state relations in India.
भारतातील केंद्र राज्य संबंधांतील महत्त्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- B) Examine the financial relations between the centre and the states.
केंद्र आणि राज्यांमधील आर्थिक संबंधाचे परीक्षण करा.
- C) Discuss the legislative relations between the centre and the states.
केंद्र आणि राज्यांमधील कायदे विषयक संबंधांची चर्चा करा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Explain the salient features of the political party system in India.
भारतातील राजकीय पक्ष व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- B) Write a detail note on the role, functions and duties of the Election Commission of India.
भारतीय निवडणूक आयोगाची भूमिका, कार्ये आणि कर्तव्ये यावर सविस्तर टिपण लिहा.
- C) Describe in brief the electoral performance of the INC since 1989 till date.
भा रा काँ (INC) च्या १९८९ पासून आजपर्यंतच्या निवडणूक कामगिरीचे थोडक्यात वर्णन करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Discuss the causes of low representation of women in the parliament and state legislatures.
संसद आणि राज्य विधानमंडळांमध्ये स्त्रियांच्या अल्प प्रतिनिधित्वाच्या कारणांची चर्चा करा.
- B) Write a detail note on vote bank politics and its effects.
गट्टा मतांचे (व्होट बँक) राजकारण आणि त्याचे परिणाम यावर सविस्तर टिपण लिहा.
- C) Explain the concept of communalism and secularism in detail.
सांप्रदायिकता आणि धर्मनिरपेक्षता या संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Write a note on the origin, spread and effect of Naxalism.
नक्षलवादाची उत्पत्ती, प्रसार आणि परिणाम यावर टीप लिहा.
- B) Examine the causes and effects of insurgency in North East India.
ईशान्य भारतातील बंडखोरीची कारणे आणि परिणामांचे परीक्षण करा.

(P.T.O)

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-POL. SCIENCE-I

- C) What are the effects of criminalisation of politics in India? Discuss measures to prevent criminalisation of politics.

भारतातील राजकारणाच्या गुन्हेगारीकरणाने काय परिणाम आहेत? राजकारणाचे गुन्हेगारीकरण रोखण्यासाठी उपाययोजनांवर चर्चा करा.

Q.5

Write Short Notes on: (ANY FOUR)

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही चार वर थोडक्यात उत्तरे लिहा:

A) BJP	भाजप
B) Cooperation between centre and states	केंद्र आणि राज्यांमध्ये सहकार्य
C) Article 356 and its misuse	कलम ३५६ आणि त्याचा गैरवापर
D) Three Lists of the constitution	संविधानातील तीन याद्या
E) Asom Gana Parishad	असम गण परिषद
F) Growth of global terrorism	जागतिक दहशतवादाची वाढ
G) Women's Reservation Bill	महिला आरक्षण विधेयक

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-PSYCHOLOGY-I

Time: 03 hrs

Max Marks.100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) All questions have internal option.
सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय आहेत.
- 4) Draw neat diagrams, flowcharts wherever necessary.
आवश्यक तिथे सुबक आकृत्या काढा.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Identify some methods that people use to solve problems and make decisions.
समस्या सोडवण्यासाठी आणि निर्णय घेण्यासाठी लोक वापरत असलेल्या काही पद्धती मांडा.
- B) Explain the Triarchic theory, CHC theory and neuroscience theories of intelligence.
बुद्धिमत्तेचे ट्रायआर्ककीक सिद्धांत, सी एच सी सिद्धांत आणि चैताविज्ञान सिद्धांत स्पष्ट करा.
- C) Explain different structure and elements of language.
भाषेची विविध रचना आणि घटक स्पष्ट करा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) What are the physical factors that influence hunger?
भूक प्रभावित करणारे शारीरिक घटक कोणते आहेत?
- B) Identify the key elements of the early instinct and drive-reduction approaches to motivation.
अंतःप्रेरणा आणि असंतुलन ह्या प्रेरणेच्या दृष्टिकोनातील महत्त्वाचे घटक मांडा.
- C) Write a note on behavior of emotion and subjective experience of emotion.
भावनांच्या वर्तनावर आणि भावनांच्या व्यक्तिनिष्ठ अनुभवावर एक टीप लिहा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Explain the structure of mind and divisions of personality given by Sigmund Freud.
सिगमंड फ्रॉइडने दिलेल्या मनाची रचना आणि व्यक्तिमत्त्वाचे विभाजन स्पष्ट करा.
- B) Explain the trait approach to personality and describe the 'Big Five'.
व्यक्तिमत्त्वाकडे पाहण्याचा गुणविशेष दृष्टिकोन स्पष्ट करा आणि 'बृहद पंचक' सिद्धांताचे वर्णन करा.
- C) Describe the projective personality tests and discuss the advantages and disadvantages of using projective personality tests.
प्रक्षेपित व्यक्तिमत्व चाचण्यांचे वर्णन करा आणि प्रक्षेपित व्यक्तिमत्व चाचण्या वापरण्याचे फायदे आणि तोटे यावर चर्चा करा.

(P.T.O)

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-PSYCHOLOGY-I

- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Calculate range and standard deviation of the data given below and calculate 'z' score of '588'.
542,557,599,588,559,568,572,544,577,556,566,574,543
खाली दिलेल्या संख्यांचे श्रेणी आणि मानक विचलनाची गणना करा आणि ५८८ च्या 'z' स्कोअरची गणना करा.
५४२,५५७,५९९,५८८,५५९,५६८,५७२,५४४,५७७,५५६,५६६,५७४,५४३
- B) Write an explanatory note on inferential statistics.
अनुमानात्मक आकडेवारीवर स्पष्टीकरणात्मक टीप लिहा.
- C) i) Describe the types of statistics used in research and uses of statistics. [04]
ii) Prepare frequency distribution table of the data set given below. [06]
92,93,94,96,97,92,98,
99,91,93,94,96,97,98,
92,93,94,95,92,93,97,
93,93,94,98,96,97,98,
93,92,94,92,99,98,92
i) संशोधनासाठीच्या सांख्यिकीचे प्रकार सांगा व ते काशा प्रकारे वापरले जाते ते स्पष्ट करा. [०४]
ii) खाली दिलेल्या संख्यांची वारंवारता वितरण सारणी तयार करा. [०६]
९२,९३,९४,९६,९७,९२,९८,
९९,९१,९३,९४,९६,९७,९८,
९२,९३,९४,९५,९२,९३,९७,
९३,९३,९४,९८,९६,९७,९८,
९३,९२,९४,९२,९९,९८,९२
- Q.5 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Explain how mental images are involved in process of thinking?
विचार करण्याच्या प्रक्रियेत मानसिक प्रतिमा कशा वापरल्या जातात ते स्पष्ट करा?
- B) Identify the key elements of the arousal and incentive approaches to motivation.
उत्तेजना आणि प्रोत्साहन ह्या प्रेरणेच्या दृष्टिकोनातील महत्त्वाचे घटक मांडा.
- C) Describe how humanists such as Carl Rogers explain personality.
मानवतावादी व्यक्तिमत्व सिद्धांतात कार्ल रॉजर्सचे योगदान स्पष्ट करा.
- D) i) Describe skewed distribution. [03]
ii) Calculate the mean, median, mode of the data given below. [07]
245,246,248,249,248,243,244,247,248,241,242,240
i) तिरपे वितरणाचे वर्णन करा. [०३]
ii) खाली दिलेल्या डेटाचा मध्य, मध्यमा, मोड काढा. [०७]
२४५,२४६,२४८,२४९,२४८,२४३,२४४,२४७,२४८,२४१,२४२,२४०

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-SOCIOLOGY-I

Time: 03 hrs

Max Marks.100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Why is 'Social Interaction' considered to be important in our daily lives?
आपल्या दैनंदिन जीवनात 'सामाजिक संवाद' महत्त्वाचा का मानला जातो?
- B) Explain the relationship between 'Culture and Communication'.
'संस्कृती आणि संवाद' यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- C) Write a detailed note on 'Erving Goffman's' Dramaturgy with a special emphasis on the concept of 'Impression Management'.
'इम्प्रेशन मॅनेजमेंट' या संकल्पनेवर विशेष भर देऊन 'एर्व्हिंग गॉफमन'च्या नाटकशास्त्रावर तपशीलवार नोंद लिहा.

Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Define 'Social Stratification' with a special emphasis on 'Age' and 'Caste' as types of stratification.
स्तरीकरणाचे प्रकार म्हणून 'वय' आणि 'जात' वर विशेष भर देऊन 'सामाजिक स्तरीकरण' परिभाषित करा.
- B) What is meant by 'Social Mobility'. Define 'Horizontal' and 'Vertical' mobility.
'सोशल मोबिलिटी' म्हणजे काय. 'क्षैतिज' आणि 'उभ्या' गतिशीलतेची व्याख्या करा.
- C) Write a detailed note on the 'Methods to study Social Mobility'.
'सामाजिक गतिशीलतेचा अभ्यास करण्याच्या पद्धती' वर तपशीलवार नोंद लिहा.

Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Explain the concept of 'Deviance' with special reference to Emile Durkheim's concept of 'Anomie'.
एमिल डर्कहेमच्या 'अॅनॉमी' या संकल्पनेच्या विशेष संदर्भात 'डिव्हिएन्स' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- B) Write a detailed note on 'Conflict Theories'.
'संघर्ष सिद्धांत' वर तपशीलवार नोंद लिहा.
- C) What is 'Crime'. Write a detailed note on 'Cyber Crime'.
'गुन्हा' म्हणजे काय. 'सायबर क्राईम' वर सविस्तर नोंद लिहा.

Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Define Collective behavior with a special emphasis on 'Crowd' and 'Mob'.
'गर्दी' आणि 'मॉब' वर विशेष भर देऊन सामूहिक वर्तनाची व्याख्या करा.

(P.T.O)

FYBA-II-ATKT-SEPT-2023-SOCIOLOGY-I

B) Write a detailed note on the 'Emergent Norm Theory' and 'Contagion Theory'.

‘इमर्जेंट नॉर्म थिअरी’ आणि ‘कंटेजीन थिअरी’ वर तपशीलवार नोंद लिहा.

C) Define 'Social Movements'. What are the different types of 'Social Movements'?

‘सामाजिक चळवळी’ परिभाषित करा. ‘सामाजिक चळवळी’चे विविध प्रकार कोणते आहेत?

Q.5

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

A) Verbal and Non-Verbal Communication

मौखिक आणि गैर-मौखिक संप्रेषण

B) Race as a form of Stratification

स्तरीकरणाचा एक प्रकार म्हणून शर्यत

C) Labelling Theory

लेबलिंग सिद्धांत

D) Value Added Theory

मूल्यवर्धित सिद्धांत

७४१०१४०२